

România, sub media UE, după Indicele de Percepție a Corupției (analiza)

România și-a menținut, în 2024, scorul privind Indicele de Percepție a Corupției (Corruption Perception Index - CPI) publicat de Transparency International, de 46/100, situându-se pe locul 65 dintre cele 180 de țări incluse în studiu, la același nivel cu Muntenegru, Kuweit și Malta, sub media UE, conform unei analize realizate de Deloitte România.

Potrivit sursei citate, Indicele de Percepție a Corupției (Corruption Perception Index - CPI) publicat de Transparency International arată că tabloul global mai degrabă s-a degradat în ultimii 12 ani, țările care au reușit să-și îmbunătățească indicatorii fiind mai puține decât cele în care, dimpotrivă, situația a regresat. În Uniunea Europeană (UE), scorul mediu CPI s-a înrăutățit cu două puncte față de 2023, ajungând la 62/100, state precum Germania (scor CPI 75/100), Italia (54/100), Franța (67/100), Spania (56/100), Slovacia (49/100) și Ungaria (41/100) înregistrând tendințe negative, iar altele, așa cum este România (scor CPI 46/100), stăgănând sub media UE.

Pe 10 februarie 2025, președintele SUA a întrerupt aplicarea Foreign Corrupt Practices Act (FCPA), argumentând în ordinul executiv că acesta ar fi ajuns să fie utilizat abuziv și să dauneze intereselor americane. Anterior, Biroul Procurorului General publicase un memorandum în care se precizează, de asemenea, că Divizia Penală, prin unitatea sa FCPA, va acorda prioritate investigațiilor legate de mită care facilitează operațiunile criminale ale cartelurilor și organizațiilor criminale transnaționale, mutându-și atenția de la investigațiile și cazurile care nu au o astfel de conexiune, inclusiv cele implicând entități corporative. Astfel, ca urmare a acestei noi abordări, care limitează atenția acordată cazurilor care implicau entități corporative, procurorul general va revizui ghidurile și politicile care guvernau investigațiile și măsurile de aplicare a FCPA.

Una dintre caracteristicile remarcabile ale FCPA este dimensiunea sa transnațională. Actul se aplică tuturor entităților reglementate care promit, oferă sau plătesc orice bun de valoare unui funcționar străin, cu intenții corupte, în scop de afaceri, ori autorizează astfel de acțiuni. FCPA se aplică chiar dacă infracțiunea a fost comisă în afara granițelor SUA, având astfel impact inclusiv pe teritoriul european și dincolo de acesta. FCPA nu este, însă, singurul act legislativ național cu aplicabilitate transnațională. UK Bribery Act (Legea britanică anti-mită), adoptată în 2010, și Legea franceză Sapin II (Legea privind transparența, lupta împotriva corupției și modernizarea vieții economice), adoptată în 2016, au o aplicabilitate similară.

De fapt, FCPA a deschis calea pentru reglementări și legislații anti-mită și anti-corupție la nivel global, iar aceste legislații transnaționale coexistă cu alte instrumente internaționale, cum ar fi Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției sau cu instrumente regionale precum Convenția UE cu privire la lupta împotriva corupției ce implică oficialii ai comunităților europene sau ai statelor membre, dar și cu acte legislative locale.

Analiza arată că, în 2024, România și-a menținut scorul CPI de 46/100, situându-se pe locul 65 din cele 180 de țări incluse în studiu. Țara noastră se află la același nivel cu Muntenegru, Kuweit și Malta, sub media UE.

Printre recomandările Transparency International România se numără creșterea gradului de conștientizare în rândul cetățenilor cu privire la aplicarea Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, în special în domeniile precum achizițiile publice, prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, protecția mediului și sănătatea publică, precum și actualizarea legislației privind integritatea publică, prin eliminarea lacunelor și inconsecvențelor existente și angajamentul guvernamental față de un program anticorupție, care să aibă ca obiectiv un scor CPI de cel puțin 50 de puncte până în 2027 pentru România.

Totuși, implicarea entităților private este și ea esențială pentru consolidarea eforturilor guvernamentale în sfera

anticoruptiei, în condițiile în care fenomenele asociate nu tin doar de sectorul public, ci se regasesc și în mediul privat.

O companie care își propune îmbunătățirea propriului efort anti-mita și anticorupție trebuie să ia în calcul că prevenția este adesea mai eficientă și mai puțin costisitoare decât expunerea la corupție, care poate genera daune ireparabile la nivelul reputației și de natură financiară. Astfel, primul pas în scopul prevenției este identificarea riscurilor inerente (as-is), prin analizarea unor factori precum industria în care activează, dimensiunea organizației, gradul de constientizare a riscurilor, existența unor politici și proceduri relevante și existența unui canal intern de raportare.

După identificarea riscurilor, organizațiile trebuie să aibă în vedere următoarele elemente-cheie de conformitate: politica "tone at the top", care presupune ca echipa de management să adopte o abordare de toleranță zero față de orice comportament sau demers considerat corupt în cadrul organizației; un cadru procedural robust, prin dezvoltarea și implementarea unor proceduri interne clare, adaptate activității companiei și care să includă mecanisme de raportare; instruire și constientizare - angajații trebuie să fie informați și să dețină cunoștințele necesare pentru a sesiza comportamente corupte, riscuri sau indicatori de suspiciune și pentru a lua măsurile de remediere adecvate.

Autorii analizei concluzionează că deși aplicarea FCPA a fost întreruptă în SUA, provocarea statelor lumii de a susține aplicarea legislațiilor anti-mita și anticorupție (ABAC - Anti-Bribery Anti-Corruption) la nivel local persistă. Mai mult, companiile și instituțiile care își doresc o dezvoltare durabilă trebuie să rămână vigilente și să își intensifice eforturile de prevenție. Pentru că, deși eradicarea completă a corupției este un obiectiv dificil de realizat, prin eforturi combinate ale entităților publice și private, aceasta poate fi redusă semnificativ, permițând statelor, economiilor și societăților să funcționeze echitabil și să creeze prosperitate și siguranță.